

CONSIDERACIONS SOBRE LA FORMACIÓ D'UN NUCLI DEL FRONT NACIONAL DE CATALUNYA A MATARÓ, L'ANY 1963

INTRODUCCIÓ

Aquests elements de reflexió pretenen analitzar un aspecte del nostre passat històric immediat, la formació i ulterior actuació dins del marc concret de la societat mataronina d'un nucli de militants del FNC.

Malgrat que el treball sigui un intent d'aproximació, al meu entendre té l'avantatge d'haver pogut parlar amb els actors directes del fet històric i de disposar de la gairebé totalitat de la documentació de la secció mataronina del Front.

L'estudi reflecteix molt fidelment quina era la situació d'un grup d'oposició concret als anys seixanta quant al seu funcionament intern i grau de preparació política.

És així, doncs, com endinsant-nos dins el túnel del temps hem recuperat aquella realitat concreta, i a partir de la seva descripció objectiva i de la seva anàlisi posterior, ha esdevingut "història".

Creiem que aquest petit estudi de micro-història, d'història local, de fet reflecteix a escala reduïda el que foren les grans contradiccions internes del FNC, que li impossibilitarien d'esdevenir el capdavanter de les reivindicacions nacionals catalanes; l'estudi de la secció del Front de Mataró és l'anàlisi del que no va ésser, però en el seu estil de treball hi trobem tots els elements que justifiquen i expliquen el seu fracàs: indefinició política, concepcions liberals, treball poc disciplinat, indefinició teòrica.

Entenem aquest petit treball com un element que pot ésser una eina de reflexió popular, ja que això creiem que ha d'ésser la història, i aquesta la tasca de l'historiador, un instrument per tal de pensar històricament el present, analitzant políticament el passat, per tal de preveure el futur.

No cal dir com el creixement històric no és aliè al corrent ideològic al qual està adscrit l'historiador, així doncs, l'historiador elabora el seu producte, formula les seves teories, adopta una o altra metodologia, a partir de l'adscripció ideològica en la qual se situa.

SITUACIÓ POLÍTICA

En aquest període s'inicia el *Plan de Estabilización*. Després de l'economia autàrquica, és el procés de desenvolupament econòmic del règim franquista. Junt amb aquest fet podem observar la reorganització del moviment obrer amb les vagues d'Astúries i l'agitació universitària. És en aquest context que el FNC decideix reorganitzar-se i ampliar la seva base de militants, tot deixant d'ésser un Front Patriòtic de resistència i esdevenint un partit polític.

ELS ANTECEDENTS DEL FNC.

El FNC fou creat a Perpinyà l'any 1939, com a un moviment de resistència pura. Aglutinà al seu entorn elements d'Estat català, Nosaltres sols! i d'Esquerra Republicana de Catalunya, sense una ideologia massa definida. Jugà la carta dels Aliats, pensant que aquests després contribuirien a alliberar els Països Catalans quan la Segona Guerra Mundial s'hagués acabat, i així ells estarien en una posició hegemònica. Els seus postulats bàsics són l'obra d'alliberament i de redreçament de la Pàtria Catalana sotmesa.

Després de l'acabament de la Segona Guerra Mundial, amb el pacte de no intervenció en el afers de l'estat espanyol, les esperances d'alliberament es veuen frustrades i després de diverses detencions, en les quals cauen l'aparell de propaganda i el militar, a la "I" Conferència del Front Nacional que té lloc a Dosrius (Maresme) el 18 d'abril de 1946, es decideix anar a la creació d'un partit polític.

Alguns dels punts aprovats en aquesta conferència que ulteriorment marcava la seva trajectòria política són:

El FNC com a instrument idoni per a realitzar una política nacional que sigui l'element renovador, en tots els àmbits del territori dels Països Catalans.

Aglutinar la democràcia catalana en una sola disciplina política.

a) Dur a terme una política que exalti la personalitat humana i la posi al servei de la solidaritat social.

b) Menar una política que recerqui el benestar col·lectiu i que recalqui la personalitat del treballador.

c) Reconeixement de la llibertat de consciència.

d) Una política nacional, és a dir, que vigoritza la nostra consciència nacional.

e) L'acceptació de la Carta de l'Atlàntic.

LA SECCIÓ DE MATARÓ

Aquesta secció neix a Mataró el 12 d'agost de 1963. De la totalitat dels cinc militants, 3 són universitaris. Abans —el 26 de maig— s'havia parlat amb la militant Montserrat per tal de crear un nucli a Mataró.

La creació d'aquesta secció obeeix a la voluntat imperiosa d'antics elements, i de les joves fornades que s'han sumat a la lluita.

La inserció del FNC es produeix també a Arenys de Munt i a Arenys de Mar.

La secció de militants de Mataró centra la seva tàctica en l'expansió (aconseguir nous militants) i en la Campanya de les instàncies.

Aquesta campanya d'instàncies tingué un notable ressò. Les instàncies adreçades al vice-president del govern, demanaven l'ensenyament del català a tots els nivells i l'obtenció de mitjans de comunicació social en català. Les instàncies signades arribaren a 10.000, i foren encapçalades pels abats de Poblet i Montserrat, per Jordi Rubió, per Frederic Roda i Ventura, Agustí Pedro i Pons, J. Ma. Pi i Sunyer, Salvador Espriu, Joan Oliver i Ramon d'Abadal.

Pel novembre de 1963, l'equip de militants de Mataró decideix després d'haver fet una divisió de la ciutat, de passar al seu estudi, per tal d'extreure'n les conseqüències polítiques pertinents que permetin de planificar futures accions. Mentrestant segueixen impulsant la campanya d'instàncies, per la qual cosa han confeccionat un full de normes de seguretat i de la forma de dur a terme la campanya.

Entre els incidents amb què es troba el nucli del Front de Mataró hi ha la detenció d'un dels seus militants dins el moviment escolta de la ciutat.

La secció de Mataró inicia un procés de coneixement de l'entorn sobre el qual ha d'actuar; així podem observar informes sobre grups culturals, d'esbarjo, o sobre el moviment obrer, etc., amb una voluntat clara d'interpretació del teixit social de la ciutat.

En funció del que s'ha dit abans, és interessant la visió que es dona de la societat mataronina de l'any 1963 per part dels militants del FNC, així, un informe intern diu: "la ciutat està formada per la burgesia de petits propietaris, fabricants sense idees definides. Per pagesos enriquits últimament, que estan d'acord amb tot el que els reporti un millorament de classe".

El nucli del Front passa revista als nuclis intel·lectuals de la ciutat: l'Aliança, la Caixa i el Forn del vidre, valorant-los com a possibles nuclis d'influència.

És interessant la maniobra que s'inicia de penetració al "Centro Extremeño" i a l'"Orfeó Mataroní", com a base de recerca de nous militants i d'extensió de la seva àrea de propaganda.

Malgrat que en els seus documents es parli de nacionalisme i de socialisme, afirmacions de l'ordre de *som una formació nacionalista que aspira a la llibertat de Catalunya i que tenim una vocació d'esquerra*, assenyalen pels mateixos dirigents del partit la necessitat d'anar a una definició política. Així la III convocatòria intercomarcal del FNC celebrada el 20 de novembre de 1966 és de fet la fase preparatòria del que s'anuncia com a I Congrés del FNC, on diuen textualment que caldrà: *Concretar el nostre pensament sobre qüestions polítiques i econòmico-socials que*

té avui plantejades el món: no depèn de la societat catalana oferir solucions; aquests són els objectius del II Congrés en preparació.

El 27 de febrer de 1963 es fa una xerrada de captació a Arenys de Munt amb assistència d'un centenar de persones, sobre el tema "La Joventut Catalana".

El 4 de desembre del mateix any, una altra xerrada sobre "la Dona d'acció".

En un document es fixa la tasca immediata de l'equip de militants en:

- Discussió de punts polítics.
- Penetració en distints àmbits ciutadans.
- Crítica de llibres.
- Organització interna i captació de nous militants.

En aquest treball d'anàlisi de la realitat de la ciutat, cal remarcar un document sobre la fàbrica JORSA en el qual es fixa l'estructura interna de l'empresa, demostrant així la voluntat d'incidir en el món obrer, i un altre informe on s'estudia la situació de la indústria tèxtil de la ciutat; alguns detalls de l'informe són d'una clari-vidència colpidora.

CLOENDA

La reduïda capacitat d'incidència del nucli del FNC dins la ciutat de Mataró l'hem d'emmarcar dins el fracàs per manca de coherència teòrica del mateix FNC.

El FNC, després de la seva primera conferència del 1946, deriva cada vegada més cap a posicions oportunistes, que el convertiran de fet en un element remolc de l'antifranquisme del PSUC, sense que elabori una estratègia política nacional pròpia.

El FNC, presoner entre la incapacitat de recuperar l'activisme propagandístic dels anys gravants, i mancat de la capacitat d'anàlisi teòrica per a elaborar noves vies de treball, es mou per accions puntuals a remolc d'un antifranquisme.

Una constant que demostra la incapacitat de connectar amb la realitat de la problemàtica del moment, és tot un seguit d'afirmacions de l'ordre de *no ens entenem, potser no ha quedat prou clar*, és a dir, no plantegen com hauria d'ésser la seva alternativa real: un nacionalisme visceral, com el dels anys 1920-1930.

Amb la fallida de la línia política del FNC, es produeix la de la secció de Mataró, impossibilitant-se així la creació d'un moviment d'alliberament nacional radical, que potenciés —quan era l'hora— la capacitat revolucionària dels plantejaments independentistes.

Agustí Barrera i Puigví.

TAULA CRONOLÒGICA

- 1959 – Apareix “Serra d’Or”.
- 1960 – Es publica *La pell de Brau* de Salvador Espriu.
- 1961 – Es comença a editar la revista infantil “Cavall Fort”.
- 1961 – S’edita *Vacances pagades* de Pere Quart.
- 1961 – Es funda “Omnium Cultural”.
- 1961 – Apareix el grup de la Nova Cançó “Els Setze Jutges”.

ANY 1963

- Gener, 12 – Antonio Ibáñez Freire, governador de Barcelona.
- 22 – A l’Estudi General Lul·lià de Palma de Mallorca, s’inaugurà el primer curs de Llengua i Literatura Catalanes.
- Març, 10 – Són fets públics els dictàmens “Bases para la representación pública de la familia” i sobre la “Promoción política de la Juventud” aprovats pel IX Consejo Nacional de “FET y de las JONS”.
- Abril, 8 – A la delegació de la Companyia d’aviació “Iberia” de València, esclata una bomba. Són detinguts abans d’aquest fet dos súbdits francesos.
- Maig, 15 – Entra en servei la nova fàbrica de Sant Martí de La Catalana de Gas i Electricitat.
- Juliol, 6 – A Perpinyà, homenatge a Pompeu Fabra, amb motiu del cinquantenari de la promulgació de les *Normes Ortogràfiques*.
- 29 – Mor Manuel Serra i Moret.
- Agost, 7 – La Guàrdia Civil mata Ramon Vila i Capdevila “Cara cremada”, al terme de la Creu de Perelló (Bages). És el darrer “maquis” català mort en combat.
- Octubre, 14 – És fet públic el veredict de Jocs Florals de la Llengua Catalana celebrats a Montevideo.
- 30 – El ministre de Treball fa solemniat lliurament d’un crèdit de dotze milions de pessetes a una cooperativa de Mataró.
- Novembre, 14 – El diari “Le Monde” publica les declaracions de l’abat Escarré, condemnant el règim franquista.
- 16 – Són suspeses per ordre governativa, a Badalona, unes conferències sobre “Aspectes de la Catalunya actual”.
- Desembre, 13 – Guanya el Premi Sant Jordi de novel·la *L’ombra de l’atzavara*, de Pere Calders.